

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

راهبردهای نوین مدیریت کلاس

محمد سلطانی

www.ketab.ir

راهنماهای نوین مدیریت کلاس

سرشناسه	: سلطان‌ی، محمد، ۱۳۵۲-
عنوان و نام پدیدآور	: راهنماهای نوین مدیریت کلاس / محمد سلطان‌ی؛ ویراستار خدادوست منجزی.
مشخصات نشر	: اهواز : آیات، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۹ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۱-۱۳۲-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: کلاس‌داری
موضوع	: Classroom management
موضوع	: شاگردان -- روان‌شناسی
موضوع	: Students -- Psychology
موضوع	: تدریس -- روش‌شناسی
موضوع	: Teaching -- Methodology
موضوع	: معلمان -- اثر بخشی
موضوع	: Teacher effectiveness
رده بندی کنگره	: LB۳۰
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۰۲۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۰۰۵۸۰۲

انشارات آیت

www.ayatpub.ir

عنوان کتاب: راهنماهای نوین مدیریت کلاس

مؤلف: محمد سلطان‌ی

ناشر: مؤسسه فرهنگی آیات

ویراستار: خدادوست منجزی

چاپ اول: ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۱-۱۳۲-۷

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

فهرست موضوعات

۱۶	مقدمه
۱۸	فصل اول
۱۹	روش های تربیت کودک
۲۱	نقش معلم در تربیت اخلاقی جامعه و مدرسه
۲۴	شیوه های آموزش اخلاقی در کلاس
۲۷	نقش الگویی معلم در کلاس
۲۸	نقش خانه، مدرسه، انجمن و مربیان در تربیت کودکان
۳۰	اهمیت نقش خانواده در تربیت فرزندان
۳۱	آداب تربیت کودکان
۳۵	پرهیز از دخالت مستقیم در دوستی های کودکان
۳۷	با شکایت کودکان از مدرسه چه کنیم؟
۳۹	تکالیف شب کودکان
۴۱	اهمیت دوره ابتدایی و نقش پذیری در آن
۴۲	نقش ارتباط والدین در تربیت فرزندان
۴۲	وظایف خانواده در برابر تحصیل فرزندان خود
۴۳	عوامل مؤثر بر یادگیری و وظایف خانواده ها
۴۳	ضرورت ارتباط خانه و مدرسه
۴۴	در برقراری ارتباط باید به این نکات توجه کرد
۴۵	همکاری خانه و مدرسه در امر آموزش دانش آموزان
۴۷	همکاری خانه و مدرسه در امور رفتاری دانش آموزان
۴۹	موانع مشارکت اولیا در امور مدرسه در قالب انجمن اولیا و مربیان
۴۹	موانع مشارکت از سوی مدرسه
۵۰	موانع مدرسه در مشارکت اولیا در انجمن مدرسه
۵۱	برخی از موانع مشارکت اولیا در انجمن مدرسه

۵۳	فصل دوم
۵۴	اهمیت استفاده از رسانه های آموزشی در فرآیند تدریس
۵۷	اصول مناسب برای انتخاب رسانه
۵۸	آمادگی های لازم برای استفاده از رسانه
۵۹	ارزشیابی
۶۰	موانع بهره گیری از وسایل کمک آموزشی
۶۰	دلایل ضرورت کاربرد وسایل کمک آموزشی
۶۳	نقش حواس در یادگیری
۶۵	عمده ترین دلایل عدم استفاده از وسایل کمک آموزشی
۶۶	عوامل مهم عدم به کارگیری تکنولوژی آموزشی
۶۷	راهکارها و پیشنهادات
۷۰	فصل سوم
۷۱	اختلال بیش فعالی و کم توجهی
۷۲	تاریخچه اختلال بیش فعالی
۷۳	اختلال بیش فعالی
۷۵	نشانه های رفتاری
۷۶	ارتباط کودکان بیش فعال با دیگران
۷۹	تشخیص اختلال
۸۰	انواع بیش فعالی
۸۰	بیش فعال غالباً بی توجه
۸۱	بیش فعال تکانش گر
۸۲	بیش فعال ترکیبی
۸۳	تشخیص کودک مبتلا به بیش فعالی
۸۳	کودکان بیش فعال و تکالیف مدرسه
۸۴	راهکارهای ضروری برای کاهش معضلات انجام تکالیف

- ۸۶ عملکرد اجتماعی و تحصیلی کودک بیش فعال
- ۸۷ نحوه رفتار والدین و معلمان با کودکان بیش فعال
- ۹۳ رفتار معلم با کودکان بیش فعال
- ۹۸ توصیه هایی به والدین و معلمان دانش آموزان بیش فعال
- ۱۰۱ فصل چهارم
- ۱۰۲ سنجش و ارزشیابی
- ۱۰۴ انواع ارزشیابی
- ۱۰۴ ارزشیابی تشخیصی
- ۱۰۵ ارزشیابی تکوینی
- ۱۰۶ موارد استفاده از ارزشیابی تکوینی
- ۱۰۷ ارزشیابی پایانی
- ۱۰۷ علت ترس دانش آموزان از ارزشیابی
- ۱۰۸ پیشرفت تحصیلی
- ۱۰۹ تعریف پیشرفت تحصیلی
- ۱۱۰ تاریخچه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی
- ۱۱۳ عوامل مؤثر در پیشرفت تحصیلی
- ۱۱۴ ارزشیابی پیشرفت تحصیلی
- ۱۱۶ فصل پنجم
- ۱۱۷ مدارس موفق چه مدرسی هستند؟
- ۱۱۸ ویژگیهای مدارس موفق
- ۱۱۹ سه ویژگی مدارس موفق از نظر جوین
- ۱۲۰ چگونه می توانیم در تدریس موفق باشیم
- ۱۲۵ اصول عمومی تدریس
- ۱۲۶ چگونه می توان در فراگیران انگیزش ایجاد کرد؟
- ۱۲۸ چگونه کلاس را به طور مؤثر اداره کنیم؟

۱۳۲	چگونه یک معلم فعال، پرانرژی و تأثیرگذار باشیم؟
۱۳۲	خصوصیات یک معلم تأثیرگذار
۱۳۵	فصل ششم
۱۳۶	علل بی انضباطی دانش آموزان در کلاس
۱۳۷	عوامل بی انضباطی دانش آموزان
۱۳۹	پیشنهادهایی برای برقراری انضباط در کلاس درس
۱۴۴	راه های برطرف کردن بی نظمی در کلاس
۱۴۶	نگیزه
۱۴۷	جزای سازنده انگیزه
۱۴۸	ایجاد انگیزه چه تأثیری در رفتار دانش آموزان دارد؟
۱۴۹	راهنماهای ایجاد انگیزه
۱۵۱	فصل هفتم
۱۵۲	ارتباط و نقش آن در تدریس
۱۵۳	مفهوم ارتباط
۱۵۴	تعریف ارتباط
۱۵۵	روش های ارتباطی
۱۵۷	مهارت برقراری ارتباط
۱۵۸	برقراری ارتباط در جریان تدریس
۱۶۰	چگونه ارتباط مؤثر برقرار کنیم؟
۱۶۲	کلیدی معجزه آسا برای ارتباط با دیگران
۱۷۰	فصل هشتم
۱۷۱	اصطلاحات متداول در نظام تعلیم و تربیت
۱۷۱	آموزش مادامالعمر
۱۷۲	آموزش رسمی
۱۷۲	آموزش غیر رسمی

۱۷۲	آموزش مداوم
۱۷۳	آموزش و پرورش (تعلیم و تربیت)
۱۷۳	آموزش عمومی
۱۷۴	تعلیم یا آموزش
۱۷۴	مهارت آموزی یا عادت دادن
۱۷۵	آموزش فنی و حرفه ای
۱۷۵	آموزش فنی
۱۷۶	تاریخچه تعلیم و تربیت
۱۷۶	تعلیم و تربیت در جوامع بدوی
۱۷۷	تعلیم و تربیت اسلامی
۱۷۷	انقلاب صنعتی
۱۷۸	اصول تعلیم و تربیت
۱۸۰	اصول کرشن اشتاینر از نظر دکتر هر شیر
۱۸۳	قوانین یادگیری
۱۸۶	موانع یادگیری
۱۸۷	شرایط مؤثر در یادگیری
۱۸۹	آزمون تکوینی و آزمون پایانی
۱۹۰	آزمونهای پیشرفت تحصیلی
۱۹۰	آزمونهای سرنوشت ساز
۱۹۱	آموزش جبرانی
۱۹۱	آموزش ضمن خدمت
۱۹۱	برنامه درسی
۱۹۲	برنامه درسی انعطاف پذیر
۱۹۲	بهره هوشی
۱۹۳	پداگوژی و آندراگوژی

۱۹۳	تحقیق کمی
۱۹۳	تحقیق کیفی
۱۹۴	تدریس برای فهمیدن
۱۹۵	تفکر انتقادی یا تفکر نقدکننده
۱۹۶	جوّ مدرسه
۱۹۶	کلاس بندی چندپایه
۱۹۷	نظارت
۱۹۷	یادگیری تعاملی
۱۹۸	هوش عاطفی (هوش سیجی)
۱۹۹	فصل نهم
۲۰۰	روشهای تدریس و نظریه ها در مکاتب و تفکری
۲۰۴	روش تدریس در نظریه های تربیتی
۲۰۵	روش تدریس از نظر مربیان تعلیم و تربیت
۲۰۹	روش پیشنهادی آموزش هربارت دارای چهار گام است
۲۱۱	فصل دهم
۲۱۲	اهمیت آشنایی با اصطلاحات و شیوه های تدریس
۲۱۷	اهمیت و ضرورت آشنایی با شیوه های تدریس
۲۲۰	تعریف مفهومی و عملیاتی واژه ها و اصطلاحات
۲۲۳	مبانی نظری
۲۲۳	ارتباط بین تدریس و یادگیری
۲۲۴	تفاوت بین تدریس و یادگیری
۲۲۴	عوامل مؤثر در بهبود تدریس
۲۲۷	فصل یازدهم
۲۲۸	تقسیم بندی روشهای تدریس
۲۲۸	روشهای سنتی

- ۲۲۸ روش تدریس سقراطی
- ۲۲۹ ویژگی های روشهای تدریس سنتی
- ۲۳۱ انواع روشهای تدریس سنتی
- ۲۳۲ محاسن روش حفظ و تکرار
- ۲۳۲ معایب و محدودیتهای روش حفظ و تکرار
- ۲۳۳ روش سخنرانی
- ۲۳۳ مراحل اجرای روش سخنرانی
- ۲۳۴ مقدمه سخنرانی
- ۲۳۶ استمرار توجه شاگردان، طول ارائه محتوا
- ۲۳۸ جمع بندی و نتیجه گیری
- ۲۳۸ زمان استفاده از روش سخنرانی
- ۲۳۹ رهنمودها و مهارتهای عملی
- ۲۳۹ محاسن روش سخنرانی
- ۲۴۰ محدودیتهای روش سخنرانی
- ۲۴۱ روش توضیحی
- ۲۴۱ مراحل اجرای روش تدریس توضیحی
- ۲۴۲ محاسن و معایب روش تدریس توضیحی
- ۲۴۳ روشهای تدریس فعال
- ۲۴۴ چگونه یادگیری فعال را در کلاس اجرا کنیم؟
- ۲۴۵ دیدگاه دانشمندان در مورد روشهای فعال تدریس
- ۲۴۵ روش تدریس فعال
- ۲۴۶ اساس تدریس فرایند یاددهی- یادگیری
- ۲۴۶ نقش معلم در فرایند روش تدریس فعال
- ۲۴۶ نقش دانش آموز در فرایند روش تدریس فعال
- ۲۴۷ ویژگیهای روشهای فعال تدریس

۲۴۹	روشهای تدریس فعال
۲۴۹	روش نمایشی
۲۴۹	مراحل اجرای روش نمایشی
۲۵۰	روش گردش علمی
۲۵۰	مراحل روش گردش علمی با توجه به زمان
۲۵۱	سه مرحله برنامه ریزی گردش علمی
۲۵۱	فعالتهای قبل از رفتن به گردش علمی
۲۵۲	فعالتهای ضمن گردش علمی
۲۵۲	فعالتهای پس از گردش
۲۵۳	روش ایفای نقش
۲۵۴	امنیازات روش ایفای نقش
۲۵۴	مراحل اجرای روش ایفای نقش
۲۵۵	محاسن روش ایفای نقش
۲۵۵	محدودتهای روش ایفای نقش
۲۵۶	شرکت کنندگان در روش ایفای نقش
۲۵۶	روش پرسش و پاسخ
۲۵۷	هدف از روش پرسش و پاسخ
۲۵۷	روش پرسش و پاسخ بر سه اصل متکی است
۲۵۷	محاسن روش پرسش و پاسخ
۲۵۸	معایب و محدودتهای روش پرسش و پاسخ
۲۵۸	انواع سؤالات
۲۵۹	انواع پرسش با توجه به منظور معلم و محتوا
۲۵۹	راهنمادهای پرسیدن سؤال در کلاس
۲۶۰	روش اکتشافی
۲۶۱	ویژگیهای روش تدریس اکتشافی

- ۲۶۱ مراحل اجرای روش تدریس اکتشافی
- ۲۶۲ امتیازهای روش مکاشفه ای
- ۲۶۳ روش آزمایشگاهی
- ۲۶۴ مراحل اجرای روش تدریس آزمایشگاهی
- ۲۶۵ محاسن روش تدریس آزمایشگاهی
- ۲۶۶ محدودیتهای روش تدریس آزمایشگاهی
- ۲۶۶ روش تدریس ارزش مغزی (طوفان فکری)
- ۲۶۸ قوانین روش ارزش مغزی
- ۲۶۸ مراحل اجرای روش ارزش مغزی
- ۲۶۸ خلاقیت و تولید اندیشه
- ۲۶۹ قضاوت و ارزشیابی روش تدریس ارزش فکری
- ۲۶۹ روش تدریس حل مسئله
- ۲۶۹ اگر نظام آموزشی توانایی «حل مسئله»
- ۲۷۰ راههای حل مسئله
- ۲۷۱ مراحل روش تدریس حل مسئله مطابق الگوی جان دیویی
- ۲۷۲ محاسن روش تدریس حل مسئله
- ۲۷۲ محدودیتهای روش تدریس حل مسئله
- ۲۷۲ روش تدریس پودمانی (پیمانه ای)
- ۲۷۳ مراحل انجام روش تدریس پودمانی
- ۲۷۴ مزایای روش تدریس پودمانی
- ۲۷۵ محدودیتهای روش تدریس پودمانی
- ۲۷۵ روش تدریس ۵E
- ۲۷۶ مراحل روش تدریس ۵E
- ۲۷۷ روشهای تدریس مطالعات اجتماعی
- ۲۷۸ روش تدریس مباحثه ای

- ۲۸۰ مزایای روش تدریس مباحثه ای
- ۲۸۰ انواع روش تدریس مباحثه ای
- ۲۸۱ موارد استفاده از بحث کنترل شده
- ۲۸۱ محاسن استفاده از بحث کنترل شده
- ۲۸۱ محدودیتهای استفاده از بحث کنترل شده
- ۲۸۲ محاسن استفاده از بحث آزاد
- ۲۸۲ محدودیتهای استفاده از بحث آزاد
- ۲۸۴ ویژگی کاربردی موضوعات بحث گروهی
- ۲۸۴ موارد استفاده از روش بحث گروهی
- ۲۸۵ مراحل آموزش روش بحث گروهی
- ۲۸۸ شبکه ارتباطی چرخشی
- ۲۸۸ شبکه ارتباطی زنجیره‌ای
- ۲۸۹ شبکه ارتباطی Y
- ۲۹۰ شبکه ارتباطی دایره ای و چند کانالی
- ۲۹۰ شبکه ارتباطی نیم دایره ای
- ۲۹۲ سازماندهی بحث گروهی
- ۲۹۲ وظایف سر گروه
- ۲۹۵ وظیفه معاون گروه
- ۲۹۵ وظیفه منشی و سخنگوی گروه
- ۲۹۵ وظیفه معلم در گروه
- ۲۹۶ وظایف شرکت کنندگان در بحث گروهی
- ۲۹۷ وظیفه شخص مطلع یا میهمان
- ۲۹۷ وظایف ناظر در گروه
- ۲۹۷ وظایف مشاهده گران در بحث گروهی
- ۲۹۸ محاسن استفاده از بحث گروهی

- ۳۰۰ محدودیتهای روش تدریس بحث گروهی
- ۳۰۲ روش تدریس تبیین ارزشها
- ۳۰۳ ویژگیهای روش تدریس تبیین ارزشها
- ۳۰۳ معایب روش تدریس تبیین ارزشها
- ۳۰۳ روش تدریس تحلیل ارزشها
- ۳۰۴ روش تدریس مجموعه ارزشها
- ۳۰۴ روشهای تدریس متناسب با حیطه شناختی مهارتی (نگرشی)
- ۳۰۵ کاربرد الگوی یادپردازی
- ۳۰۶ مراحل اجرای الگوی یادپردازی
- ۳۰۸ الگوی تدریس دریافت مفهوم
- ۳۰۸ مراحل اجرای الگوی دریافت مفهوم
- ۳۰۹ الگوی تدریس پیش سازمان دهنده
- ۳۱۰ مراحل اجرای الگوی تدریس پیش سازمان دهنده
- ۳۱۰ محاسن الگوی تدریس پیش سازمان دهنده
- ۳۱۱ معایب الگوی تدریس پیش سازمان دهنده
- ۳۱۱ الگوی تدریس یادسپاری
- ۳۱۳ مفاهیم اساسی الگوی تدریس یادسپاری
- ۳۱۴ مراحل اجرای الگوی تدریس یادسپاری
- ۳۱۵ الگوی تدریس مبتنی بر بازی
- ۳۱۶ چرا باید از بازی در آموزش استفاده کرد؟
- ۳۱۷ چه زمانی می توان از بازی استفاده نمود؟
- ۳۱۷ الگوی تدریس فراشناخت
- ۳۱۸ مفاهیم اساسی الگوی تدریس فراشناخت
- ۳۱۹ هدفهای الگوی فراشناخت
- ۳۱۹ عناصر فراشناخت

۳۲۰	بازنگری و کنترل تعهد
۳۲۰	انواع دانش فراشناخت
۳۲۱	مراحل فراشناخت
۳۲۲	جمع بندی و نتیجه گیری
۳۲۳	منابع و مآخذ

مقدمه

سپاس خدایی را که اول و آخر وجود است، بی آنکه اولی بر او پیشی بگیرد یا آخری پس از او باشد. خدایی که دست هر چشمی از دامن دیدارش کوتاه است و فهم هر کبوتر توصیف‌گری از پرواز در آسمان وصفش عاجز.

در فرایند فعالیت‌های آموزشی، معلمان و مدیران مدارس، عناصر اصلی و کلیدی تحول نیروی انسانی محسوب می‌شوند. بنابراین باید از کارایی و اثربخشی لازم برخوردار باشند. معلمانی کارآمد و اثربخش‌اند که با نظریه‌ها، مبانی، اصول و روش‌های تعلیم و تربیت آشنا باشند.

آنان با بینش روانشناختی، هوشمندانه، محیطی را فراهم می‌سازند که به جای انتقال اطلاعات، تحمیل اندیشه، احساس امنیت، شایستگی، خودکنترلی، و خودتحویلی را در دانش‌آموزان تقویت می‌کنند تا بتوانند شخصاً معمار تعلیم و تربیت خود باشند.

طراحان و مجریان برنامه‌های درسی باید باور کنند که در عصر انفجار اطلاعات، معلمان تنها منبع انتقال دهنده دانش و معرفت علمی نیستند. عوامل زیادی در انتقال دانش و شکل‌گیری اندیشه‌های جوان مؤثرند. بنابراین آنها باید طراح، مدیر و جهت دهنده فعالیت‌های آموزشی باشند.

نقش معلمان باید سازمان‌دهی، راهنمایی و تسهیل‌گری فعالیت‌های آموزشی باشد نه صرفاً انتقال اطلاعات و دانش علمی. براساس چنین باوری است که سالها پیش تصمیم به نگارش و تألیف کتاب «راهبردهای نوین مدیریت کلاس» گرفته شد.

امید آن است که این اثر مورد توجه اساتید، معلمان و دانشجویان عزیز قرار گیرد. محتوای این کتاب شامل ۱۱ فصل است. در فصل یکم، نقش خانواده و مدرسه در تربیت کودکان، در فصل دوم اهمیت استفاده از رسانه‌های آموزشی در کلاس، در فصل سوم، اختلال بیش‌فعالی در دانش‌آموزان، شناسایی و راهکارهای مواجهه با آنها، در فصل چهارم سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، در فصل پنجم بررسی ویژگی‌های مدارس موفق، در فصل ششم، علت بی‌نظمی و نداشتن انگیزه در کلاس، در فصل هفتم ارتباط و تأثیر آن در فرایند تدریس، در فصل هشتم آشنایی با اصطلاحات آموزش و پرورش، در فصل نهم روش‌های تدریس و نظریه‌ها در مکاتب فلسفی، در فصل دهم، اهمیت آشنایی با اصطلاحات و شیوه‌های تدریس، در فصل یازدهم تقسیم‌بندی روش‌ها و الگهای تدریس، مورد بحث قرار گرفته است.

بنده هرگز مدعی کمال این اثر نیستم بلکه معتقدم کمی و کاستی آن بسیار است، لذا مسئولیت هرگونه لغزش و خطای احتمالی در تدوین مطالب را بر عهده می‌گیرم و از اساتید، صاحب‌نظران و دانشجویان گرامی تقاضا می‌کنم از یادآوری اشتباهات و نارسایی‌های موجود در این کتاب دریغ نفرمایند. امید است مطالعه این کتاب برای همه پژوهندگان، مدرسان، دانشجویان و برنامه‌ریزان کشور مفید باشد.

محمد سلطانی، کارشناس ارشد علوم تربیتی - تیرماه ۱۳۹۸